

Nr 164.

Godkänd av första kammaren den 26 april 1918.

Godkänd av andra kammaren den 26 april 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. dels ock två i ämnet väckta motioner.

(Lagutskottets utlåtande nr 48.)

Till Konungen.

Genom en den 2 april 1918 dagtecknad proposition, nr 220, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m.

I sammanhang med berörda proposition har riksdagen till behandling förehaft två i anledning av densamma väckta motioner.

Med överlämnande av lagutskottets i ärendet avgivna, av riksdagen godkända utlåtande får riksdagen anmäla, att det i propositionen innefattade lagförslaget icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen godkännas, men att riksdagen i anledning av samma proposition och de i ämnet väckta motionerna för sin del antagit följande

L a g

om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, att inom riket eller del därav pris å livsmedel, foder för kreatur, vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme, ljus eller kraft, beklädnadsvara eller annan dylik förnödenhet stegras väsentligt högre än förhållandena påkalla, äge Konungen, där så prövas nödigt, i erforderlig omfattning förordna, att vid frivillig försäljning av sådan vara skäligt, av Konungen bestämt pris ej må överstigas.

Högsta priset å vara må, ändå att varans beskaffenhet är lika, bestämmas olika för särskilda delar av riket, så ock för olika slag av handel.

Från förordnande, som ovan sägs, må Konungen medgiva de undantag, som kunna prövas skäliga.

2 §.

Har Konungen förklarat sådana förhållanden, som i 1 § avses, vara för handen och inträder inom kommun sådan prisstegring, som i nämnda paragraf sägs, i fråga om livsmedel, foder för kreatur eller vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme, ljus eller kraft, må, i den mån högsta pris för sådan vara ej är för kommunen gällande på grund av förordnande, som av Konungen jämlikt 1 § meddelats, Konungens befallningshavande, när så finnes nödigt, på förslag av livsmedelsnämnd, kommunalnämnd eller magistrat eller eljest, i erforderlig omfattning förordna, att vid detaljhandel med varan inom kommunen skäligt, av Konungens befallningshavande bestämt pris ej må överstigas. Från dylikt förordnande äge Konungens befallningshavande medgiva de undantag, som kunna prövas skäliga.

Innan förordnande som nu sagts meddelas, skall livsmedelsnämnd hava haft tillfälle att yttra sig i ärendet.

Konungens befallningshavandes förordnande skall ofördröjligen underställas Konungens prövning och fastställelse; gällande dock förordnandet omedelbart till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda av Konungen bestämt.

Förordnandet skall, så snart ske kan, uppläsas i kommunens kyrka eller kyrkor samt införas i länskungörelserna och i en eller flera tidningar i orten. Där sådant förordnande av Konungens befallningshavande återkallats eller av Konungen efter underställning eller eljest upphävt, skall även detta kungöras i den ordning, som nu angivits.

3 §.

Vägrar den, som i avsevärd myckenhet innehar någon för honom eller hans hushåll eller för annan av honom idkad näring än handel uppenbarligen ej behöfelig vara, för vilken gäller av Konungen enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris, att sälja varan till sådant pris och finnes varans försäljning vara erforderlig för tillgodoseende av behovet av dylik vara, äge Konungens befallningshavande låta, genom livsmedelsnämnds försorg eller i annan lämplig ordning, för innehavarens räkning och på hans bekostnad sälja varan till det fastställda priset eller, där Konungens befallningshavande på grund av särskilda omständigheter så finner skäligt, till nämnda pris minskat med högst tio procent.

Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning, där borgenär såsom pant eller eljest under panträtt innehar vara, som i första stycket avses, eller har rätt att kvarhålla sådan vara såsom säkerhet för sin fordran; och njute borgenären rätt till betalning ur köpeskillingen.

Konungens befallningshavandes beslut om varas försäljning skall gå i verkställighet, ändå att det överklagas.

4 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, att kostnad för transport eller tillhandahållande av vara, som i 1 § sägs, stegras väsentligt högre än förhållandena påkalla, äge Konungen, där så prövas nödigt,

i erforderlig omfattning förordna, att sådan kostnad ej må överstiga skäligt, av Konungen bestämt belopp; och skall vad i 1 § andra och tredje styckena stadgas äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Gäller för vara enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris eller har någon till offentlig myndighet gjort särskild utfästelse beträffande högsta pris, till vilket vara må av honom försäljas, må ej, i vidare mån än som överensstämmer med offentlig myndighets anordning, såsom villkor för varans försäljning fordras, att jämväl annan vara inköpes.

6 §.

Har Konungen förklarat sådana förhållanden, som i 1 § avses, vara för handen, åligger en var att, vid förfrågan av Konungens befallningshavande eller enligt dess uppdrag av kronobetjänt, lämna upplysning, huruvida och i vilken myckenhet han innehar vara, som i nämnda paragraf omförmäles.

Vägrar någon vid sådan förfrågan att lämna den begärda upplysningen eller finnes skälig anledning misstänka, att han söker vilseleda om sitt innehav av varan, äge Konungens befallningshavande låta verkställa undersökning av salubod, magasin, kontor eller annan lägenhet, varöver han förfogar, samt taga del av hans handelsböcker och andra dylika handlingar.

Vad vid sådan undersökning inhämtas må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med undersökningen avsedda ändamål.

7 §.

Då förklarande, som i 2 § sägs, av Konungen meddelats, äge Konungens befallningshavande, därest till följd av livsmedelsnämnds, kommunalnämnds eller magistrats anmälan eller eljest sådant finnes av behovet påkallat, att beträffande detaljhandel med vara, som i nämnda paragraf avses, för kommun eller del av kommun meddela särskilda föreskrifter:

angående skyldighet för handlande att i eller vid försäljningslokalen hava uppsatt anslag med prisuppgifter av viss beskaffenhet,

angående skyldighet att sälja visst slags vara efter vikt eller efter mått eller

angående förbud mot att, på en gång eller under viss tid, sälja till samme förbrukare eller samma hushåll mer än viss angiven myckenhet av vara eller att sälja av viss vara annorledes än mot avlämnande av skriftliga, av livsmedelsnämnd utfärdade anvisningar;

så ock annan dylik föreskrift, som må vara ägnad att motverka oskäligen prisstegring eller att ordna tillförsel, saluhållande eller förbrukning av vara.

I fråga om föreskrift, som ovan sägs, skall vad i 2 § andra stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning. För förseelse mot dylik föreskrift äge Konungens befallningshavande bestämma böter från och med två till och med femhundra kronor.

Föreskrift, som i denna paragraf avses, skall, så snart ske kan, kungöras på sätt i 2 § sista stycket sägs ävensom insändas till jordbruksdepartementet. Vad nu är stadgat angående föreskrifts kungörande skall även tillämpas, då sådan föreskrift ändras eller återkallas.

8 §.

Den, som med vetskap därom, att för vara gäller enligt 1 eller 2 § fastställt högsta pris, håller varan till salu för högre pris eller, i avsikt att för avyttring förvärva varan, för densamma bjuder högre pris, straffes med böter från och med fem till och med tiotusen kronor. *Äro omständigheterna synligen försvårande, må till fängelse i högst sex månader dömas.*

Lika med saluhållande av vara till högre pris än det fastställda eller bjudande av sådant högre pris anses, om för överlåtelse av varan, *på sätt i första stycket sägs*, kräves eller bjudes i annat än pennningar utgående vederlag till värde, uppenbarligen överstigande det fastställda priset.

Till *straff*, som i första stycket sagts, dömes ock den, som, med vetskap om att högsta belopp för kostnad är enligt 4 § bestämt, för kostnaden gör sig till godo högre belopp eller ock i annat än pennningar utgående vederlag till värde, uppenbarligen överstigande det bestämda beloppet.

Samma lag vare, där någon handlar i strid mot sådan av honom avgiven utfästelse, som i 5 § avses, eller bryter mot det i samma paragraf stadgade förbudet,

eller, vid förfrågan av Konungens befallningshavande eller enligt dess uppdrag av kronobetjänt, vägrar att lämna upplysning, varom i 6 § förmåles, eller vid sådan förfrågan eller vid undersökning, som i

samma paragraf sägs, söker vilseleda om sitt innehav av någon i 1 § avsedd vara.

9 §.

Delaktighet i förseelse mot denna lag straffas efter ty i 3 kap. strafflagen är stadgat.

10 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag eller enligt 7 § given föreskrift, fortsätter samma förseelse, skall, då han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter *eller det fängelsestraff*, som äro stadgade för sådan förseelse; *dock må fängelsestraffet icke överstiga ett år.*

11 §.

Förseelse mot denna lag eller enligt 7 § given föreskrift skall åtalas av allmän åklagare.

Åtal för förseelse mot föreskrift, varom i 7 § förmäles, anhängiggöres i stad hos polisdomstol, därest särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol samt å landet vid allmän domstol. Förseelse, som i 8 § sägs, åtalas vid allmän domstol. Om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål gälle vad i allmänhet angående besvär i brottmål finnes förordnat.

12 §.

Böter för förseelse mot föreskrift, som i 7 § omförmäles, *tillfalla* livsmedelsnämndens kassa, *men* böter, som ådömas enligt 8 §, *tillfalla* kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

13 §.

Konungen äge meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1918 och gäller till och med den 30 april 1919.

Förordnande, som jämlikt lagen den 30 maj 1916 om fastställande av högsta pris å vissa varor vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. av Konungen eller Konungens befallningshavande givits om högsta pris å vara eller om högsta belopp av kostnad för transport eller tillhandahållande av vara, må, utan hinder av vad i sanma lag eller i lagen den 27 april 1917 angående fortsatt tillämpning av lagen den 30 maj 1916 är därom annorlunda stadgat, fortfarande lända till efter rättelse, såsom vore förordnandet enligt denna lag meddelat; dock må varken förordnande, som givits jämlikt lagen den 30 maj 1916, eller sådant, som meddelats enligt denna lag, gälla längre än till och med den 30 april 1919. Vad nu är stadgat skall äga tillämpning även i fråga om bestämmelser, som jämlikt 6 § i lagen den 30 maj 1916 eller 7 § i denna lag meddelats av Konungens befallningshavande.

Beträffande sådan under tiden för denna lags giltighet begången förseelse, som avses i 7 eller 8 §, skall vad i lagen är stadgat fortfarande att gälla även efter den 30 april 1919.

Stockholm den 26 april 1918.

Med undersåtlig vördnad.